

ZÁŘÍ A ŘÍJEN

Po žních začínají myslivci s přikrmováním spárkaté i drobné zvěře jadrnými krmivem a krmitelnými zemědělskými a potravinářskými odpady. Letošní žně začínaly s týdenním zpožděním a probíhaly pomalu s podprůměrnými výnosy a narůstající cenou. Krmiv však bude dostatek, protože na mnoha plochách klesla kvalita pod výkupní parametry a sklizené obilí nalezne uplatnění jako krmivo. Při nákupu je nutné dbát na jejich kvalitu a na dobré podmínky uskladnění. Zaplísnění ve skladech i v přikrmovacích zařízeních značně snižuje efekt přikrmování, zvěři nepomůže a může ohrozit její zdraví. Umístění krmelců je nutno měnit v návaznosti na plochy oseté ozimou řepkou, aby vhodným přikrmováním bylo možné eliminovat hromadné úhyny zvěře zapříčiněné vysokou konzumací listů řepky. I když během registrace odrůd řepky v ČR nejsou povolovány odrůdy s vysokým obsahem jedovatých glukosinolátů, zemědělci je přesto pěstují na základě jejich registrace ve společném katalogu odrůd EU a na těchto plochách dochází k největším úhynům. Krmelce jsou pravidelně kontrolovány a průběžně opravovány, a to i z důvodu častých projevů vandalizmu zvláště v příměstských oblastech. V září začínají svou funkci plnit tzv. „biopásy“, které zvyšují úživnost honitby a poskytují kryt pro zvěř. Pro biopásy je vhodné využít nepravdivé okraje velkých pozemků zvláště v blízkosti lesa. Na polích vzhází ozimá řepka, výdrol obilnin, probíhá seťová orba pro ozimé obilniny a probíhá setí ozimého ječmene, později pšenice, žita a triticales (kříženec pšenice a žita). Končí sklizeň máku, probíhá sklizeň sóji, lupiny, slunečnice, poloraných odrůd brambor a kukuřice na siláž. Na polích, kde probíhá sklizeň je dle nového zákona o myslivosti 449/2001 Sb. zakázáno lovit zvěř, tedy na pozemcích, na kterých současně probíhá sklizeň a také na sousedních pozemcích ve vzdálenosti do 200 m od hranice těchto pozemků, a to z důvodu bezpečnosti. Škody na kukuřici způsobené zavíječem kukuřičným jsou opět vysoké a jsou zaměnitelné s poškozením divočáky. Pěstování kukuřice odolné proti zavíječi je perspektivní nejenom z hlediska ochrany přírody a snižování spotřeby pesticidů, ale i pro vysokou kvalitu produkce bez mykotoxinů. V lesích probíhá asanace stromů po polomech a napadení kůrovci. Při vyšší vlhkosti půdy je možno provést podzimní výsadbu stromů, do suché půdy však vysazovat nemá smysl, protože zalévání výsadbu značně prodraží. Srnčí zvěř se intenzivně paství a postupně začíná přebírat (měnit srst) což lze využít pro rozpoznání průběžných kusů „holé“ srnčí zvěře. Za jasných nocí se myslivci věnují lovu černé zvěře zvláště na strništích a na posečených loukách. Zásadně však neloví samostatné kusy. Jsou to zpravidla kňourci, kteří se oddělili od tlup, příliš neškodí a budou tvořit základ sociální struktury populace černé zvěře. Probíhá houbařská sezóna, proto je na místě dodržování všech bezpečnostních pravidel při lovu. Na svátek Sv.

Václava vrcholí jelení říje. V tomto období je vhodné ponechat v honitbách klid „pro dobu lásky“ a naplánovat lov holé zvěře jelení na pozdější dobu. Jelení říje je pro mnohé svátkem, a proto vybíráj ušetřenou dovolenou a vyrazí do hor pozorovat tuto nevšední událost.

POSLEDNÍ SNOP Z POLE, PRVNÍ ZRNO DO ZÁSYPŮ

V září myslivci již musí začít s přikrmováním zvěře. Jak tvrdí stará myslivecká zásada „poslední snop z pole, první zrno do zásypů“, tedy s přikrmováním začít hned po sklizni obilnin. Kombajny rychle sklídí obilní pole s malými ztrátami, sláma je na kombajnu drcena a okamžitě následuje podmlátka či orba. Pole se tak z vysoce úživného prostředí před sklizní rychle promění na suchou potravní poušť, kde zvěř nemá prakticky žádný zdroj potravy, krytu ani vody. Po žních je nutno začít s přikrmováním srnčí zvěře jadrnými krmivy, zejména v polních honitbách. Současně probíhá kontrola technického stavu přikrmovacích zařízení a rovněž je nutné zkontrolovat umístění krmelců v návaznosti na plochy oseté ozimými obilninami a hlavně ozimou řepkou. O novém umístění krmného zařízení se musí uživatel honitby dohodnout s majitelem pozemku, což je nejenom slušnost, ale i povinnost vycházející ze Zákona o myslivosti, který garantuje v tomto směru práva majiteli pozemku. Je nutno dbát na to, aby byl v honitbě nejméně 1 krmelec na 5-10 kusů spárkaté zvěře a 1 krmné zařízení pro drobnou zvěř na 10-15 kusů. Pro srnčí zvěř, která je teritoriální, by měla být krmná zařízení rozmístěna pravidelně po honitbě. Pro tlupní druhy zvěře se vyplatí vybudovat soustředěná krmeliště. Krmné zařízení by mělo být umístěno na suchém místě; s dobrým zřehledem pro zvěř (aby dokázala včas zjistit nebezpečí a v klidu uniknout); v klidové zóně (v dostatečné vzdálenosti od hlavních silnic a železnic - odlákání zvěře pro snížení střetů s dopravními prostředky); nejméně 100-200 m od mladých lesních porostů (snížení škod na mladých porostech). Pak se zvěř cítí bezpečněji a častěji navštěvuje krmná zařízení. V září myslivci začínají přikrmovat také bažanty. To se provádí doplňováním přiměřeného množství jadrných krmiv a obilních odpadů do „zásypů“, což jsou zastřešené plochy 2x2 metry, ve kterých je předkládáno krmivo chráněno před zaplísněním. Je nutno krmit tak, aby bažanti nalézali potravu na více místech. Pokud bažanti nenaleznou ve svém okolí dostatek potravy, vydávají se potravu hledat, což pro myslivce není žádoucí, neboť dochází k rozprchávání bažantů do volné krajiny, kde jsou ohroženi hlavně predátory a vlivy civilizace. V tomto měsíci se začínají rozpadávat rodinná hejtna a hlavně bažantí kohouti odcházejí hledat nová stanoviště. Je nutno doplnit také všechna slanišská kusovou krmnou solí.

MYSLIVCI VYKUPUJÍ ŽALUDY A KAŠTANY

Myslivci se věnují sběru kaštanů a žaludů, a pokud mají možnost, tak je i vykupují od sběratelů. Sběru se věnují

i některé základní školy. Plody je zapotřebí dosušit na skladovatelnou vlhkost, aby nedošlo k zaplísnění. V průběhu listopadu a prosince je pak odvážejí do přikrmovacích zařízení a zpestřují jimi zvěř potravu. Kaštany i žaludy mají vysokou dietetickou hodnotu a tříslovinou obsažené v těchto plodech jsou pro zvěř prospěšné a v konečném důsledku pomáhají snižovat škody na lesních kulturách.

MNOHÝM SPORŮM SE ZEMĚDĚLCI JE MOŽNÉ PŘEDEJÍT

Zemědělci často kritizují myslivce kvůli poškození porostů kukuřice divokými prasaty. Problémem při oceňování těchto škod bývá rozlišení poškození od zavíječe kukuřičného, který způsobuje lámovost stonků kukuřice od poškození divočáky. Jako perspektivní se v tomto směru ukazuje pěstování kukuřice odolné vůči napadení zavíječem. Zavíječ kukuřičný se vyskytuje ve všech teplých regionech ČR a způsobuje stále větší škody, které je možno zaměřovat s poškozením od divokých prasat, jehož poškození je obdobné. Většina porostů kukuřic v teplejších regionech musela být ošetřena insekticidy proti zavíječi, protože jeho letošní byl pozvolný a silný. Z pohledu ochrany přírody i zvěře je lépe doporučit pěstování hybridů kukuřic, které jsou odolné vůči napadení zavíječem, protože porosty není nutné ošetřovat insekticidy (organofosfáty, neonicotinoidy), které působí i na necílové organismy včetně zvěře. Mnoho škod způsobených zavíječem je posléze přisuzováno zvěři, a proto použití odolných hybridů kukuřic může vést i ke snížení možností sporů s pěstiteli.

PŘI LOVU JE NUTNO DBÁT VŠECH ZÁSAD BEZPEČNOSTI

Měsícem září přichází hlavní lovecká sezóna. Hned od počátku září se myslivci věnují lovu holé zvěře srnčí. Zvěř se intenzivně paství a postupně začíná přebírat (měnit srst). Právě v tuto dobu lze nejlépe poznat průběžné kusy. Předmětem lovu by měly být zejména slabé kusy. Za jasných nocí se myslivci věnují lovu černé zvěře zvláště na strništích a posečených loukách. Zásadně však neloví samostatné kusy. Jsou to zpravidla kňourci, kteří se oddělili od tlup, příliš neškodí a budou tvořit základ sociální struktury populace černé zvěře. Protože v září probíhá říje jelení zvěře, je dobré ponechat v honitbách klid „pro dobu lásky“ a naplánovat lov holé zvěře jelení na pozdější dobu. Je také nutno důrazně připomenout, že je zcela nepřipustné lovit na polích, kde probíhá sklizeň - zákon o myslivosti 449/2001 Sb. zakazuje lovit zvěř na pozemcích, na kterých současně probíhá sklizeň a také na sousedních pozemcích ve vzdálenosti do 200 m od hranice těchto pozemků.

V říjnu vrcholí daňčí říje. Pokud nebyl proveden průběžný lov holé daňčí zvěře dříve, je nutné jej ponechat na pozdější období. Daňčí zvěř se daří na celém území ČR, avšak její stavy ve volnosti a její kvalita v posledních letech dramaticky poklesly, a to díky aplikaci nového zákona o myslivosti do praxe a velmi tvrdé politice LČR vůči spárkaté zvěři, což vede ke snižování

populace daňka žijícího ve volnosti. Naproti tomu narůstá počet daňků chovaných v oborách. Daňčí zvěř byla dovezena do Evropy pravděpodobně již Římany ve druhém až pátém století a rozšířila se postupně do celé střední Evropy. Daňek bývá blíže určován podle popisu vývoje, tvaru a jakosti paroží (špičák, vašeček, slabý, silný nebo kapitální lopatáč). Podobně jako u jelení zvěře jsou i u daňčí zvěře značné rozdíly ve velikosti a váze mezi oběma pohlavími a navíc značné rozdíly mezi zvěři z různých lokalit. Způsobem života se daňčí zvěř podobá jelení zvěři, obývá však nižší polohy a vyžaduje rozsáhlejší travní porosty. Ve volné přírodě je velmi opatrný a ostražitý. Velmi dobře plave a zdolává skokem i značně vysoké překážky. Daňek se výborně hodí pro oborní chovy, které mají v ČR velmi vysokou úroveň. Je zvěří společenskou a mimo období kladení žije většinou v početnějších tlupách. Dospělí daňci utvářejí samostatné skupiny, nejstarší žijí samotářsky.

PRÁCE MYSLIVECKÉHO HOSPODÁŘE

Myslivecký hospodář vede záznam o lovu zvěře, o vydaných povolenkách, plombách a lístcích o původu zvěře. V předepsaných termínech podává hlášení místně příslušnému orgánu státní správy myslivosti. Nejpozději v září by měl myslivecký hospodář zpracovat plán honů na drobnou zvěř a předložit jej sdružení vlastníků honebních pozemků (honebnímu společenstvu) ke schválení. Hospodář také vede v patnosti včasné rozeslání pozvůvek na říjnové bažantí hony. V mysliveckých sdruženích na členských schůzích jmenovitě rozdělí lov holé zvěře, připraví organizaci společných lovů. V říjnu vede v patnosti i sběr srnčích parůžků s cílem sledovat a porovnávat kvalitu srnců v honitbě. Pokud někdo nalezne shozený srnčí parůžek na své procházce lesem, měl by ho každopádně odevzdat mysliveckému hospodáři či jinému myslivci s udáním místa nálezu. Parůžky jsou velmi důležité ne kvůli jejich ceně (pohybuje se v řádech desítek korun), ale kvůli sledování kvality srnců v honitbě. Ponecháním shozu se vystavuje nálezce trestnému činu pytláctví.

PRÁCE V LESE

V semenářství sbíráme semena jedle, douglasky, vejmutovky, dubů, habrů na zeleno, olše šedé a zelené a semena některých keřů. V říjnu sbíráme šišky borovice horské (kosodřeviny) a semeno tisů. Pokračujeme ve sběru semen dubu, buku, habru, javoru, jasanu, lip, olší, ořešáku, jírovice, břeku a některých keřů. Semena břeku, jírovice, tisů a některých keřů zakládáme do písků. **Ve školkařství** končíme s pletím a kypřením. Sčítáme semenáčky a sazenice. Zakládáme nové komposty. V říjnu vyzvedáváme, třídíme a zakládáme listnaté sazenice (nevyzvedáváme však sazenice akátu, dubu a topolu pro jamní výsadbu). Provádíme hlubokou orbu, připravujeme plochy pro podzimní výsev semen jedle, douglasky, vejmutovky, javoru, buku a dubu a vyséváme. Zabezpečujeme sazenice proti mrazům. Přehazujeme komposty. Opravujeme snežné jámy a oplocení školek proti vniknutí zvěře. Pro podzimní výsadbu topolů připravujeme vápno a hnůj. **V pěstebních**

pracích chráníme kultury před vysokou buřením ošlapováním nebo ožínáním. Změňujeme se rovněž na ochranu kultur před zvěří. Sejeme semeno jedle do porostu. Zajišťujeme podzimní zalesňování. Pokračujeme v přípravě půdy pro zalesňování na příští jaro, ve zraňování půdy pro přirozené zmlazení a v prořezávkách a probírkách porostů. **V ochraně lesa** dokončujeme zpracování posledních zbytků kůrovcového dříví. Nové lapáky již nekládeme. Pokračujeme v kontrolách škůdců zimujících v půdě. Chemicky zasahujeme proti mladým housenkám bourovice borového, popř. druhému pokolení hřebenule borové. Zajišťujeme kultury proti okusu a ohryzu zvěře. V suchém období se stává stařina opět nebezpečnou pro vznik požárů. Zajišťujeme proto v případě potřeby protipožární ochranu. **Ve výrobě** v polohách, kde již nastává vegetační klid, začínáme s **těžbou listnáčů**. V nahodilě těžbě zpracováváme souše, zlomy a vývraty. Pokračujeme v opravách cest. Probíhá sběr kaštanů, jeřabin, šípů, trnek, bezinek.

PRÁCE V ZEMĚDĚLSTVÍ

Na polích vzhází ozimá řepka a výdrol obilnin, proti kterému se zasahuje postřiky graminicidy. Postupně probíhá seťová orba pro ozimé obilniny, příprava půdy a setí ozimého ječmene, později pšenice, žito a tritikale. Končí sklizeň máku, probíhá sklizeň sóji, lupiny, slunečnice, brambor, řepy a kukuřice na siláž.

V říjnu se sklízí víceleté pícniny na semeno. Ošetřují a hnojí se louky a pastviny, zakládají se nové komposty pro hnojení luk a pastvin. Dokončuje se sklizeň ovoce. Česáme ořechy vlašské a lískové. Všechny ovocné stromy a keře přihnojujeme. Půdu kolem ovocných stromů obrýváme. Natíráme lepové pásy proti píďalkám. Vysazujeme nové ovocné stromy a keře. Začínáme s výlovem rybníků.

PRÁCE VČELAŘE V ZÁŘÍ A V ŘÍJNU

Aktivita včel v září pomalu klesá. Kvete pouze svazenka a plochy na biopásky a zelené hnojení, kde svazenka může být doplněna o hořčici. Matka klade již jen málo vajíček. Trubci jsou vyháněni z úlu, protože jejich úloha už není potřebná. Oplození matky a udržování teploty v úle pro včelí plod už není zapotřebí. Trubci se tak pro včely, tedy pro matku a dělnice, stávají neatraktivní, protože sají zásoby na zimu. Proto jsou z úlu vyháněni. Trubci se nijak nemůžou bránit, protože, i když jsou větší, tak nemají žihadlo. Venku zkrhnu a umrtnou již při teplotě nižší než 10 °C. Příští rok matka zaklade neoplozená vajíčka do rozšířených trubčích buněk, aby své funkce mohli plnit i další rok. Včelaři v této době vyměňují matky, které si v tomto roce vychovali. Podle zápisků, které si dělají a označení matky na těle se pozná její věk. V úle se nechává 2-3 roky, i když se může dožít až 5 let, ale její aktivita kladení s věkem klesá. Toto období pro výměnu matky je ideální, protože je o ní menší zájem, jelikož neklade a tak si změny včely v úle příliš nevšímají. Pracovní postup výměny matky spočívá v nalezení staré označené matky, kontrole barvy ozna-

čení podle roku, kdy se vylíhla. Nová matka se vloží přes „přídávací kliku“, která je uzavřena medocukrovým těstem, což je tuhá hmota medu s cukrem, která se umístí do prázdného otvoru kliky. Včely postupně hmotu uvolňují a ukládají si ji do buněk. Včelstvo si postupně zvyká na pach matky a přejímají ji za svou. V tomto období lze také spojovat mladé oddělky se starým včelstvem. Vznikne tak dvoumatečné včelstvo, které ale netrvá dlouho. Včely si totiž vyberou mladou matku na zimování a starou vypudí.

V říjnu se včely již připravují na zimu a svou aktivitu minimalizují, při teplotách pod 10 °C hynou. Včelaři postupně zateplují úly polystyrenem především z horní strany. Díky stále kvalitnějším materiálům používaných pro zateplování je nutno zvažovat i propustnost materiálů pro vodní páru a kondenzaci vody na jednotlivých použitých materiálech. Včelám v nezatepleném úle hrozí uhynutí. Před zimou včely vytvoří zimní „chumáč“ v jejíž středu je matka obalená dělnicemi, které udržují stálou teplotu. Mimo chumáč může být teplota i pod nulou, ale tím jsou ohroženy dělnice na okrajích chumáče nikoliv matka, které je ukryta uprostřed. Včelaři dle plánu provádí fumigaci včelstev proti varoaze (proti nebezpečnému roztoči *Varroa jacobsoni* a *Varroa destructor*). Dále je nutno použít odebrané nástavky očistit, odřezat „voštil“. Takto získaný vosk lze vyměnit za mezistěny. Nástavky se musí alespoň 3x vysušit v intervalu 14 dní, aby nebyly napadeny zavíječi, jejich housenky se včelím dilem živí a vytváří na něm kokony.

Co dalšího se děje v honitbách?

V první polovině září:

- 1.9. začíná lov kachny divoké, jelence běloocasého, srn a srnčat
- odlétá čap černý, včelojed lesní a bukač velký
- dozrávají poslední ostružiny, bezinky a žaludy
- v lesích probíhá asanace stromů napadených kůrovcem

V druhé polovině září:

- začíná jelení říje
- 16.9. Světový den „Uklidme svět“
- dozrávají bukvice
- odlétá jiřička obecná, linduška lesní, kukačka obecná a vlašťovky
- 22.9. Evropský den bez aut
- 28.9. vrcholí jelení říje
- na polích se seje ozimá pšenice, žito a tritikale

V první polovině října:

- Nejstarší srnci shazují paroží.
- Přilétá husa polní a havran.
- Padají kaštany.
- Jelení a srnčí zvěř přebírají do zimní srsti.
- Končí agrotechnický termín setí ozimých obilnin.
- Na polích kvete hořčice a svazenka setá na „zelené hnojení“.
- Probíhá kontrola oplocenek výsadeb a oplocení mladých listnáčů.
- Myslivci kontrolují technický stav prezimovacích obůrek.
- Průběžně asanace stromů napadených kůrovcem.
- Za vlhkého počasí probíhá podzimní výsadba stromků

Litě

Agriimport, s.r.o.

Nabízíme lesní a zahradní techniku řady značek:

FARMI, SEPPI M, STIHL, LASKI,
HONDA, AMBOSS, STOCKMANN, BGU MASCHINEN,
NAARVA-GRIPP, FISKARS, OREGON, BAHCO,...

Motorový kůň MK

NOVINKY

pro stahování dřeva o objemu 1-1,2 m³, tzn. hmotnosti cca 800-1000kg, stroj si získává oblibu, je šetrný k prostředí a přitom dostatečně výkonný, rozšiřuje se řada adaptérů.

Lesní mulčovače MULTIFORST

seppi m.

pro likvidaci nejen dřevní hmoty, ale též pro úpravu lesních cest a drceni kamenů až do průměru 15 cm - pro traktory o výkonu 150 koní.

FARMI ŠTĚPKOVAČE

FARMI CH260 GreenMech Eco LASKI LS 100/25

Agriimport

s.r.o. Litě 60, 331 52 Dolní Bělá, tel. 373 394 569

Provozovny: 301 00 Plzeň, Poděbradova 12, tel./fax: 377 227 345
331 41 Kralovice, Havlíčkova ul. 236, tel./fax 373 312 174

e-mail: kadlec@agriimport.cz web: www.agriimport.cz

V druhé polovině října:

- Kvetou ocúny.
- Začíná daňčí říje. Začíná říje jelena siky.
- Přitahují kvícaly.
- Starší srnci shazují paroží.
- Odlétá špaček.
- Jezevci a plazi upadají do zimního spánku.
- Na polích se dokončuje zimní orba, je prováděna aplikace herbicidů v obilovinách, probíhá sklizeň kukuřice na zmo.
- V lesích probíhá natírání stromků repelenty proti okusu.

LIDOVÉ PRANOSTIKY NA ZÁŘÍ A ŘÍJEN

z knihy Jaromíra Kovaříka - Zvěř, lov
a myslivost v české lidové slovesné kultuře:

Zářijový déšť polím potrava,
zářijové spršky pro víno otrava.
Divoké husy na odletu -
konec i babímu létu.
Na svatého Václava,
každá pláňka dozrává.
Co srpen nedovařil, září nedosmaží.
Ozve-li se v září hrom -
bude v zimě zavát každý strom.
Divoké husy na odletu -
konec i babímu létu.

Jakým počasím jelení říje začíná,
takovým i končí.
Pozdní říje, dlouhá zima; krátká říje
zimu pije.
Hlučná říje, tuhá zima. Když jelení silně

troubí, bude špatné počasí.

15.10. Sv. Terezie - konec je jelení říje
23.10. Na Jana Kapistrána za oráčem
běhá vrána.

28.10. Šimona a Judy vyžena ptáčníka
z budy.

Čím dále vlašťovky u nás v říjnu prolétá-
vají, tím dále pěkné dny potrvají.
Divoké husy na odletu - konec i babímu
létu. Divoké husy odnášejí svačinu
(Neapolich se nesvačí) a přinášejí
zimu. Když pryč letí divoké husy
a kachny, zase zima se okusí. Dokud
čejka neodletí, těš se z pěkného
podletí.

Teplý říjen - studený listopad. Teplý říjen
- studený únor.

Bouřka v říjnu, třebas malá, solva na to
zima stálá.

Co v říjnu zimy přibude, v lednu jí opět
ubude. V říjnu mráz a větry - leden,
únor teplý.

Když dlouho listí nespadne, tuhá zima
se přikrade.

V říjnu hodně žaludů a bukvic oznamuje
zimy vic.

Další informace
ohledně myslivosti lze získat:

Ing. Jiří Šilha
pověřený pracovník pro styk s médii
Českomoravská myslivecká jednota
Jungmannova 25, 115 25 Praha 1
mobil: 604 953 043
e-mail: jiri.silha@centrum.cz
www.cmmj.cz

